Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування

Комунального закладу «Чехівський психоневрологічний інтернат» Черкаської обласної ради

12.06.2026

м. Черкаси, 2026 рік

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19[1], 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 12.06.2026 групою НПМ здійснено відвідування Комунального закладу «Чехівський психоневрологічний інтернат» Черкаської обласної ради (далі – інтернат, заклад, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Строкань Сергій Ігоревич, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Шваля Костянтин Вадимович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Тарановська Юлія Анатоліївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Проценко Людмила Петрівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Заклад знаходиться за адресою: вул. Центральна, буд. 1, с. Чехівка, Золотоніський р-н, Черкаська обл., 19933.

Керівництво установи:

Свищ Дем'ян Володимирович – директор Комунального закладу «Чехівський психоневрологічний інтернат» Черкаської обласної ради.

Відповідно до Положення, затвердженого розпорядженням голови Черкаської обласної ради від 28.03.2018 № 90-р (у редакції розпорядження Черкаської обласної ради від 12.09.2025 № 365-р), комунальний заклад «Чехівський психоневрологічний інтернат» Черкаської обласної ради є стаціонарним інтернатним закладом для соціального захисту, що утворюється для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в інтернаті (далі – ПНІ).

Засновником інтернату є Черкаська обласна рада, яка в установленому чинним законодавством порядку представляє спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст Черкаської області та здійснює управління об'єктом комунальної власності.

Основними завданнями інтернату є:

1. Забезпечення прав та інтересів підопічних, створення належних умов для проживання/перебування, соціально-побутового обслуговування, денної

зайнятості (заняття творчістю, дозвілля, навчання, добровільна праця тощо) та надання медичної допомоги підопічним;

2. Надання соціальних послуг підопічним (стаціонарний догляд, соціальна реабілітація, представництво інтересів).

Інтернат може надавати послуги з підтриманого проживання, паліативного/хоспісного та денного догляду, соціальної адаптації, кризового та екстреного втручання, консультування.

Інтернат може надавати безоплатні та платні соціальні послуги (в межах наявних можливостей) відповідно до законодавства;

3. Проведення комплексу реабілітаційних заходів відповідно до індивідуального плану реабілітації, що складається за формою, затвердженою Мінсоцполітики.

Підопічні відповідно до встановлених норм забезпечуються:

1. Приміщенням (житловими кімнатами) для проживання/перебування та усіма комунально-побутовими послугами;

2. Предметами, матеріалами та інвентарем (одягом, взуттям, постільною білизною, засобами особистої гігієни, столовим посудом);

3. Раціональним не менше ніж чотириразовим харчуванням, у тому числі дієтичним, з урахуванням віку та стану здоров'я у межах натуральних норм харчування (проміжки часу між прийманням їжі не повинні перевищувати чотирьох годин, останнє приймання їжі здійснюється за дві години до сну);

4. Лікарськими засобами, технічними та іншими засобами і виробами медичного призначення у порядку, встановленому законодавством.

Підопічним гарантується:

1. Надання медичної допомоги, у тому числі екстреної, за наявності медичних показань, консультації, стаціонарне лікування на базі закладів охорони здоров'я відповідно до законодавства;

2. Створення умов для участі в культурно-масових заходах та комплексні реабілітаційні заходи;

3. Забезпечення денної зайнятості (заняття творчістю, дозвілля, навчання, добровільна праця тощо) з урахуванням стану здоров'я та бажання підопічних;

4. Захист прав та підтримка, інформування щодо прав підопічних, представництва їх інтересів.

Заклад розрахований на 220 ліжко/місць, в день візиту в ньому перебувало 199 чоловіків та 14 жінок. За рішенням суду 36 осіб визнано недієздатними, із них над 11 підопічними опіку здійснює інтернат, у 2 підопічних опікуном є директор ПНІ.

У 2025 році в ПНІ померло 14 підопічних. Основними причинами смерті стали судинно-мозкова недостатність – 5 осіб, ішемічний інсульт – 2 особи, захворювання серцево-судинної системи – 3 особи та захворювання органів дихання – 4 особи.

Кошторисні видатки за 1 квартал 2026 року складають 13 670 006,83 грн. (в т.ч. по загальному фонду 11 911 726,94 грн., спеціальному фонду – 1 758 219,89 грн.)

Територія закладу огороджена та доглянута. На території інтернату розміщені приміщення адміністрації, два двоповерхових житлових комплекси, харчоблок та інші. Також облаштовано зону відпочинку та прогулянкове подвір'я. Будівлі інтернату обладнані автоматичною пожежною сигналізацією, ведеться облік наявних вогнегасників і забезпечується їх своєчасне технічне обслуговування. Вікна інтернату не заґратовані, на кожному поверсі розміщені схеми евакуації.

У закладі наявне укриття, розташоване у підвальному приміщенні будівлі на території ПНІ. Відповідно до Акта обстеження об'єкта фонду захисних споруд цивільного захисту від 13 березня 2026 року № 63, зазначене приміщення визначене як найпростіше укриття. Укриття обладнане двома санвузлами, системами опалення та освітлення, а також забезпечене запасом питної води (Фото № 1, Фото № 2).

Для забезпечення потреб закладу під час відключення електричної енергії використовуються генератори.

Штатна чисельність працівників інтернату складає 172 штатних одиниць.

Фактично в інтернаті працює 153 особи, вакантними є 19 посад, зокрема посади: сестра медична (1,5 шт. од), сестра медична з лікувальної фізкультури (1 шт. од), молодша медична сестра (санітарка-палатна) (1 шт. од.), молодший медичний брат (санітар-палатний) (3 шт. од.), молодша медична сестра (санітарка-ванниця) (1 шт. од), молодша медична сестра (санітарка-роздавальниця з виконанням функцій кухонного праівника) (0,5 шт. од.), кухар (1 шт. од.), пекар (1,5 шт. од.), двірник (1 шт. од.), тракторист (1,5 шт. од.), водій (3,5 шт. од.), сторож (1,5 шт. од.) та слюсар-сантехнік (1 шт. од.).

Медичний супровід здійснюють: лікар-терапевт без категорії (1,5 шт. од.), лікар-психіатр без категорії (1 шт. од.), лікар-стоматолог 2 категорії (0,5 шт. од.), сестра медична (брат медичний) старша без категорії (1 шт. од.), сестра медична (брат медичний) без категорії (3 шт. од.), сестра медична (брат медичний) 1 категорії (4 шт. од.), сестра медична (брат медичний) вища (3 шт. од.), сестра медична (брат медичний) вища категорія (0,5 шт. од.), сестра медична (брат медичний) з лікувальної фізкультури (1 шт. од.), сестра медична (брат медичний) з дієтичного харчування без категорії (1 шт. од.), сестра-господиня (2 шт. од), дезінфектор (1 шт. од), молодша медична сестра (молодший медичний брат, санітарка палатна, санітар палатний) (50 шт. од), молодша медична сестра (молодший санітарний брат, санітарка прибиральниця, санітар прибиральник) (6,5 шт. од), молодша медична сестра (молодший медичний брат, санітарка-роздавальниця, санітар роздавальник) з виконанням функцій кухонного робітника (6 шт. од), молодша медична сестра (молодший медичний брат, санітарка-супровідниця, санітар-супровідник) (2 шт. од) та молодша медична сестра (молодший медичний брат, санітарка ванниця, санітар ванник) (10 шт. од.).

Закладу у 2019 році видано ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю організація і управління охороною здоров'я, стоматологія, психіатрія, терапія; за спеціальністю молодшого спеціаліста з медичною освітою: сестринська справа.

У закладі забезпечується системний підхід до організації реабілітації підопічних, щорічно проводяться комплексні медичні огляди, здійснюється медичний супровід. На день відвідування усі підопічні ПНІ мають укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу та отримують медичні послуги, передбачені програмою державних гарантій медичного обслуговування населення у 2026 році, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 22.12.2023 № 1394.

Працівники закладу вчасно проходять профілактичні медичні огляди, що підтверджується відповідними записами в особистих медичних книжках.

Відповідно статті 10 Конвенції проти катувань, до затверджених посадових інструкцій медичних працівників та функціональних обов'язків медичного персоналу включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання.

У разі отримання підопічними тілесних ушкоджень медичними працівниками складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о) відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я від 02.02.2024 № 186.

У осіб з інвалідністю розроблені індивідуальні програми реабілітації, відповідно до яких підопічні забезпечені індивідуальними засобами реабілітації.

У ПНІ наявний План дій персоналу на випадок надзвичайних ситуацій та техногенно-екологічної безпеки, затверджений начальником Цивільного захисту психоневрологічного інтернату від 05.01.2026 № ЦЗ-1-2 та План дій персоналу у випадку пожежі для здійснення безпечної та швидкої евакуації підопічних, затверджений наказом директора установи.

Якість питної води у закладі відповідає нормам ДСанПіН 2.2.4.171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» відповідно до Протоколу дослідження якості питної води від 12.05.2026 № 186. На кожного підопічного наявні індивідуальні плани надання соціальних послуг відповідно до розділу IV Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198.

Вартість харчування підопічних на 1 особу на добу становить – 111,20 грн. Витрати на медикаменти на 1 особу на добу становлять – 18,54 грн.

Підопічні проживають у житлових кімнатах двох двоповерхових корпусів, поділені на: корпус загального типу та корпус для осіб з обмеженою руховою активністю.

З метою забезпечення безпеки та сприяння, у разі потреби, швидкій евакуації, підопічні, які належать до маломобільних груп населення, розміщені в кімнатах на першому поверсі.

Підопічні забезпечені засобами технічної реабілітації, зокрема кріслами колісними, ходунками. Закладом здійснено облаштування санітарно-гігієнічних кімнат для зручності користування особами, що належать до маломобільних груп населення (Фото № 3).

Підопічні харчуються в приміщенні їдальні та отримують чотириразове харчування. Наявне щоденне та перспективне меню, в холодильнику зберігаються добові проби.

В закладі організовується проведення культурно-дозвіллєвої діяльності: наявна бібліотека, спортивна кімната, у холах облаштовано зони відпочинку для спільного перегляду телепередач, ведеться гурткова робота.

Використання сум пенсій підопічних здійснюється з дотриманням Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями підопічними дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 № 1173.

На інформаційних стендах інтернату розміщена інформація про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, у тому числі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав.

В установі налагоджено співпрацю з Золотоніським бюро правничої допомоги Черкаського відділу надання безоплатної правничої допомоги Придніпровського управління надання безоплатної правничої допомоги Північного міжрегіонального центру з надання безоплатної правничої допомоги.

У ПНІ облаштовано молитовну кімнату. Для задоволення духовних і релігійних потреб підопічних інтернат регулярно відвідують священнослужителі (Фото № 4, Фото № 5).

В медичному пункті є ізолятор для хворих на інфекційні захворювання (Фото № 6).

Під час спілкування з понад 120 підопічними скарг на застосування персоналом жорстокого чи такого, що принижує гідність, видів поводження чи покарання від них не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 15.03.2024, за результатами якого виявлено порушення прав:

на охорону здоров'я та медичну допомогу;

на достатній життєвий рівень;

на інформацію про свої права;

осіб з інвалідністю.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились наступні рекомендації:

Комунальному закладу «Чехівський психоневрологічний інтернат» Черкаської обласної ради, забезпечити:

- Контроль за проведенням гематологічного контролю і моніторингу змін показників крові підопічних при лікуванні препаратами клозапін (азептол);

- Застосування у разі необхідності клінічного протоколу «Екстрена медична допомога: догоспітальний етап»;

- Проведення оглядів підопічних лікарською комісією за участю лікаря психіатра з метою вирішення питання щодо подальшого їх проживання в закладі;
- Дотримання норм житлової площі на одну особу;
- Заміну старих ліжок та твердого інвентарю;
- Дотримання санітарно-гігієнічних вимог;
- Встановлення на кабінки санвузлів дверцят;
- Облаштування туалетних і ванних кімнат відповідно до норм ДБН В.2.2-40:2018 «Державні будівельні норми. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення»;
- Нанесення попереджувальних контрастних смуг та тактильних елементів доступності для підопічних з порушенням зору;
- Контроль за організацією харчування підопічних;
- Контроль за нормами видачі продуктів харчування підопічним та їхньою якістю;
- Приведення приміщення харчоблоку до належного санітарного стану;
- Обладнання житлових кімнат інтернату та санітарних вузлів кнопками виклику персоналу;
- Проведення інструктажу персоналу щодо дотримання вимог Закону України «Про охорону праці»;
- Проведення заходів щодо надання якісних соціальних послуг, упровадження нових форм і методів надання соціальних послуг підопічним;
- Ініціювати перед медико-соціальною експертною комісією внесення до індивідуальних програм реабілітації осіб з інвалідністю необхідних технічних засобів реабілітації та виробів медичного призначення для підопічних інтернату та забезпечити їх отримання.

У ході відвідування встановлено, що рекомендації надані за результатом попереднього відвідування, виконані частково.

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

1. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено перенаселення в житлових кімнатах інтернату, що є порушенням норм житлової площі на одну особу та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення».

Наприклад, площа однієї з кімнат становить 9,812 м^2, а сама кімната розрахована на проживання 2 осіб (в кімнаті наявні 2 ліжка). Відтак на одну особу припадає 4,906 м^2 (Фото № 14).

Зазначене порушує передбачені чинним законодавством норми площі на особу (8 м^2).

2. У порушення Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання

соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерством соціальної політики України від 19.08.2015 № 857, в кімнатах недостатня кількість твердого інвентарю.

3. Житлові кімнати ліжкових хворих та маломобільних підопічних не облаштовано кнопками виклику персоналу. У разі виникнення потреби в екстреній медичній допомозі у підопічних виникає проблема у швидкому та своєчасному зверненні за допомогою до медичних працівників.

4. На кухні у значній кількості були наявні продукти харчування, які не відповідали затвердженому добовому меню на поточний та наступні прийоми їжі, зокрема: твердий сир, яйця, вершкове масло, сало, сметана, кавовий напій тощо (Фото № 8, Фото № 9).

На харчоблоці виявлено кисломолочний сир із простроченим терміном придатності та сметану без маркування щодо терміну придатності (Фото № 10).

Під час зовнішнього огляду тушкованого м’яса, приготовленого на обід, встановлено, що вміст сала у страві візуально становив близько 70 % від загальної маси продукту. Крім того, при контрольному зважуванні виявлено невідповідність фактичної ваги порції вимогам меню-розкладки: за нормою вага однієї порції мала становити 50 грамів, тоді як фактична вага приготовленої страви складала лише 30 грамів (Фото № 10).

Вказане може свідчити про недотримання норм видачі продуктів харчування підопічним під час сніданку та інших прийомів їжі та створювати умови для зловживань з боку працівників харчоблока.

5. Групою НПМ встановлено, що частина холодильників та морозильних камер харчоблока не була оснащена термометрами для контролю температурного режиму, а журнали температурного режиму та технічного обслуговування холодильного устаткування не ведуться, чим порушуються вимоги пункту 2 частини 1 статті 41 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» та призводить до підвищеного ризику харчових отруєнь підопічних.

6. У закладі відсутнє дієтичне харчування з урахуванням віку та стану здоров’я підопічних, що є порушенням вимог пункту 6 Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957. Відсутність належного дієтичного харчування може призвести до погіршення стану здоров'я підопічних, особливо тих, хто потребує спеціальних дієт через наявні хронічні захворювання або вікові особливості.

7. В приміщеннях харчоблока санітарний стан незадовільний, приміщення захаращені сторонніми речами, підлога брудна, по стінах та підлозі повзають таргани.

8. У кімнатах другого поверху житлового корпусу на стінах наявна пліснява, що є ознакою порушення санітарно-гігієнічних умов у закладі та може становити загрозу здоров’ю підопічних (Фото № 11).

9. Відсутні настінні комбіновані світильники місцевого освітлення над ліжками підопічних у житлових приміщеннях, що порушує пункт 8.3.3 ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення».

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (статті 9, 18 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 25 Закону України «Про психіатричну допомогу»).

10. Приміщення ПНІ є недостатньо пристосованими до потреб осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення. У порушення Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» приміщення відділення:

- не обладнані засобами орієнтування для осіб із порушенням зору;
- відсутні контрастні смуги, а також тактильні елементи доступності.

11. Висота деяких порогів у ПНІ унеможливлює самостійне пересування осіб, які користуються кріслом колісним (Фото № 12).

Право на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 32 Конституції України)

12. Групою НПМ встановлено, що одяг, взуття, постільна білизна та інший м'який інвентар не промарковано та не персоналізовано, таким чином не закріплено за підопічними. Зазначене створює умови, за яких після прання підопічні ймовірно можуть використовувати речі один одного, зокрема, натільну білизну, що унеможливлює забезпечити позитивне терапевтичне середовище (пункт 34 розділу III Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання).

13. Кабінки санвузлів не обладнані дверцятами (Фото № 13).

14. Персонал не використовує ширми для забезпечення приватності під час проведення санітарно-гігієнічних процедур ліжковим хворим підопічним. Мало того, використання туалетного стільця, зміна підгузків та миття підопічних здійснюється у присутності інших осіб, чим порушується право мешканців на повагу до людської гідності. Зазначене порушує право підопічних на приватність.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Черкаській обласній військовій адміністрації забезпечити**:**

контроль за усуненням порушень виявлених в ході відвідування закладу;

створення умов для маломобільних груп населення відповідно до вимог пункту 6.1.5 Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення».

2. Комунальному закладу «Чехівський психоневрологічний інтернат» Черкаської обласної ради забезпечити**:**

дотримання норм житлової площі на одну особу;

облаштувати кімнати кнопками виклику персоналу тощо;

контроль за нормами видачі продуктів харчування підопічним та їхньою якістю;

контроль за організацією харчування підопічних;

оснащення холодильних та морозильних камер харчоблока термометрами;

організацію раціонального, збалансованого харчування особам, які потребують дієтичного харчування та здійснювати контроль за безпечністю та якістю продуктів харчування відповідно до Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»;

приведення приміщення харчоблока до належного санітарного стану;

усунення в кімнатах підопічних плісняви;

встановлення настінних комбінованих світильників місцевого освітлення над ліжками підопічних у житлових приміщеннях;

нанесення попереджувальних контрастних смуг та тактильних елементів доступності для підопічних з порушенням зору;

встановлення на кабінки санвузлів дверцят;

дотримання права на приватність, зокрема, облаштувати кімнати закладу ширмами;

персоналізацію одягу та м’якого інвентарю підопічних.

Додаток: фотоматеріали на 4 арк.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст
Відділу сприяння роботі
регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав
людини **Сергій СТРОКАНЬ**

Фото № 1

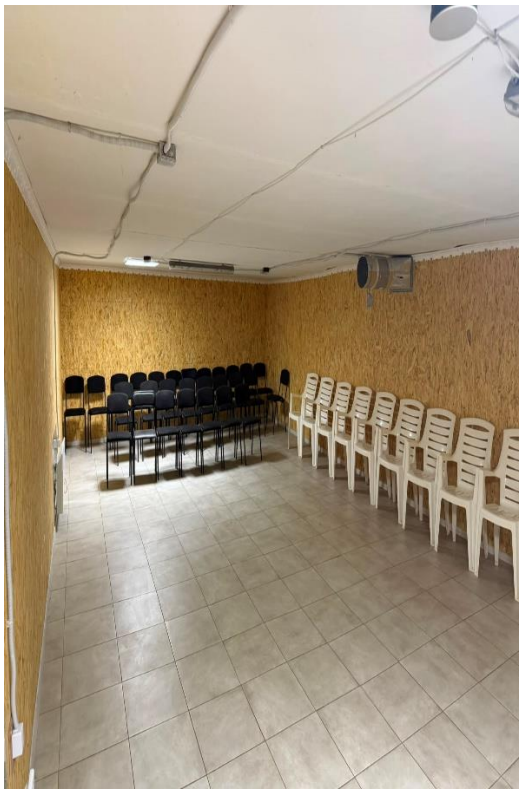

Фото № 2

Фото № 3

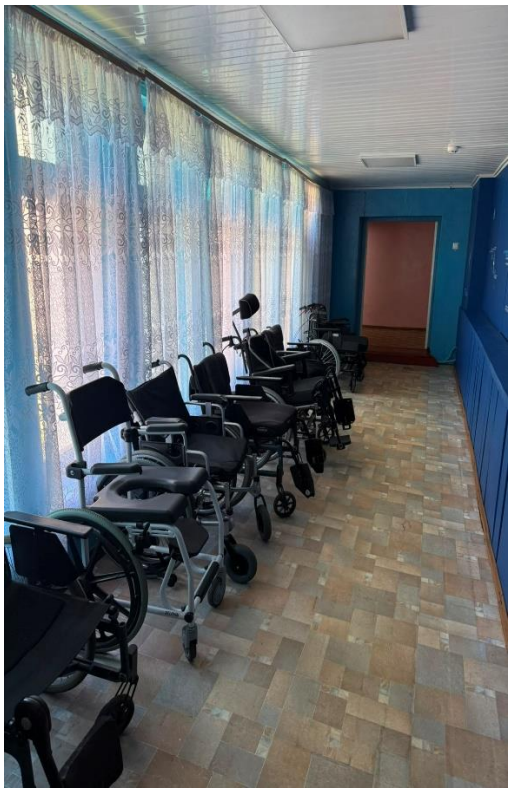

Фото № 4

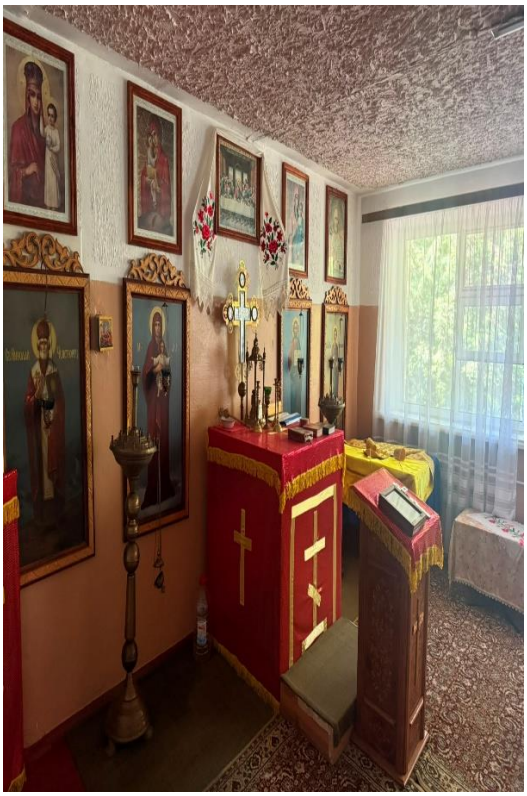

Фото № 5

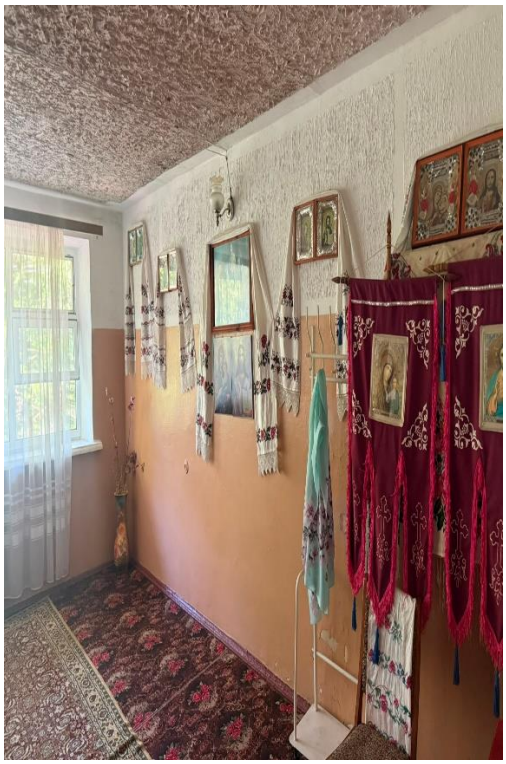

Фото № 6

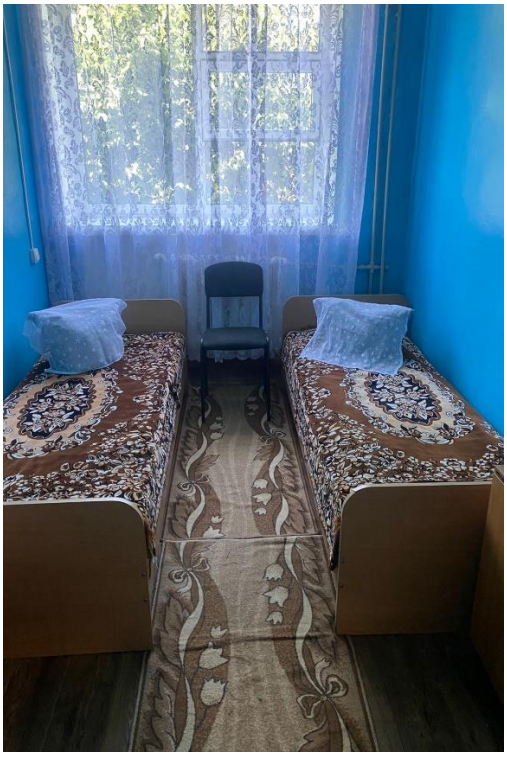

Фото № 7

Фото № 8

Фото № 9

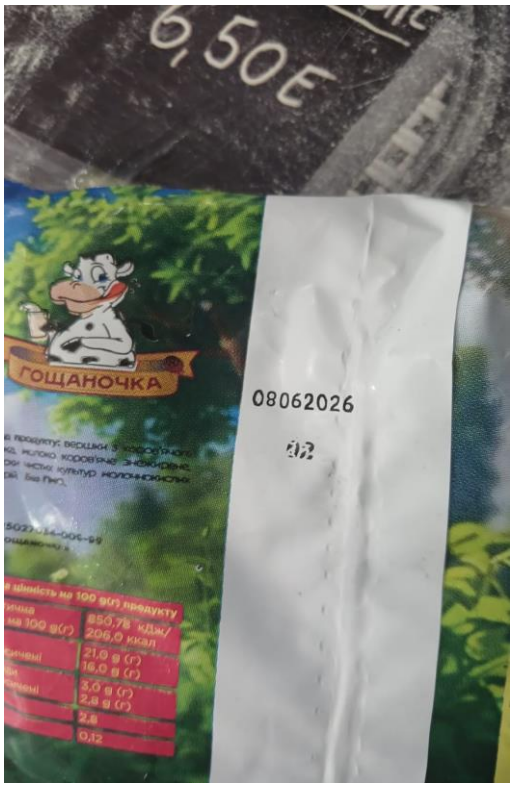

Фото № 10

Фото № 11

Фото № 12

Фото № 13

Фото № 14

